

Jordbrukets forhandlingsutvalg Dagsprotokoll av 6. mai 2021

Jordbrukets forhandlingsutvalg viser til jordbrukets krav av 27. april 2021 og statens tilbud av 4. mai.

1. Inntekt

Jordbrukets forhandlingsutvalg legger til grunn at Stortingets inntektsmål i Innst. 251 S (2016-2017) må oppfylles: *For å sikre rekruttering, og for å løfte inntektsmulighetene i næringen, mener komiteen at inntektsmålet skal være å redusere inntektsgapet mellom jordbruket og andre grupper i samfunnet. God markedstilpasning og produktivitetsutvikling vil være en forutsetning for inntektsdannelsen.*

Grunnlagsmaterialet fra Budsjettnemnda for jordbruket viser at i perioden 2015-2021 har inntektsgapet mellom jordbruket og andre grupper økt med 12 300 kroner per årsverk. Jordbrukets forhandlingsutvalg krevde økte inntektsmuligheter på 48 700 kroner per årsverk, hvorav 30 000 kroner per årsverk til å redusere inntektsgapet. Statens tilbud gir ingen reduksjon av inntektsgapet og er derfor ikke i tråd med Stortingets inntektsmål.

I kravet ba Jordbrukets forhandlingsutvalg om et helt nødvendig inntektsløft som et første steg på veien for å redusere inntektsgapet og heve inntektsnivået i jordbruket. Statens tilbud reflekterer ikke det økonomiske alvoret i næringa og behovet for å redusere inntektsgapet mellom jordbruket og andre grupper. Jordbrukets forhandlingsutvalg må derfor konstatere at tilbudet er for svakt til å skape framtidstro og rekruttering i landbruket. Med den lave økonomiske ramma som ligger i tilbudet, er det heller ikke mulig å gi et inntektsløft for produksjonene med svakest økonomi (sau, ammeku og korn), slik jordbrukets forhandlingsutvalg krevde.

2. Investeringer og løsdriftskravet

Stortinget har vedtatt at krav om løsdrift trer i kraft 2. januar 2034 for husdyrrom som ble bygd før 22. april 2004 og som har vært i sammenhengende bruk til storfe siden. Løsdriftskravet utløser et ekstraordinært investeringsbehov innenfor melke- og storfekjøttproduksjonen på om lag 20 mrd. kroner frem mot 2034 (jf. NIBIO-rapport nr. 46 2021). For å unngå et stort frafall av husdyrbruk, krevde Jordbrukets forhandlingsutvalg en ekstraordinær, flerårig investeringspakke på 450 mill. kroner utover jordbruksavtalens midler. Denne er avvist i statens tilbud. Dersom ikke flere bruk settes i stand til å investere, vil det få enorme konsekvenser for distriktslandbruket og bosetningsmønsteret.

Jordbrukets forhandlingsutvalg mener investeringsbehovet som er utløst av Stortingets krav om løsdrift ikke på noen måte kan dekkes innenfor de ordinære midlene til investering og bedriftsutvikling i landbruket (IBU-midlene). Jordbrukets forhandlingsutvalg kan ikke ta ansvar for de dramatiske konsekvensene som manglende investeringsstøtte til disse brukene vil få når det gjelder arealbruk og fortsatt utvikling av et aktivt jordbruk i hele landet.

3. Små og mellomstore bruk og landbruk i hele landet

Stortinget har vedtatt at landbruk over hele landet er et overordnet mål for landbrukspolitikken. Vilkårene for matproduksjon er forskjellig i ulike deler av landet og mange bruk har begrenset ressursgrunnlag. For å nå Stortingets mål må en derfor utjevne inntektene etter bruksstørrelse. Jordbrukets forhandlingsutvalg foreslo derfor i kravet forsterkede virkemidler for små og mellomstore bruk for å ivareta en variert bruksstruktur over hele landet. Jordbrukets forhandlingsutvalg krevde konkret å få innført tak og/eller trappetrinn i tilskuddsordninger for alle produksjoner, redusert kvotetak i melkeproduksjonen og et nytt driftstilskudd for sau. Dette er ikke fulgt opp i Statens tilbud. Regjeringen opprettholder med dette en retning i landbrukspolitikken som gir større og færre enheter. Jordbrukets forhandlingsutvalg mener det haster med å sette inn virkemidler for å endre denne utviklingen. Statens tilbud svekker muligheten til å nå Stortingets mål om et landbruk over hele landet.

4. Velferd

Velferdsordningene er viktige for å ivareta bondens helse og velferd, og er et målretta rekrutterings- og likestillingstiltak. I Innst. S 251 (2016-2017) uttrykker flertallet at de sosiale ordningene i landbruket heller må styrkes enn svekkes. Statens tilbud innebærer en reell svekking av velferdsordningene. Jordbrukets forhandlingsutvalg kan ikke akseptere at velferdsordningene i jordbruket reelt svekkes.

Jordbrukets forhandlingsutvalg viser til statusmøte 5. mai og uformell kontakt etter at Staten la fram sitt tilbud 4. mai. Jordbrukets forhandlingsutvalg konstaterer at avstanden mellom partene er for stor. Jordbrukets forhandlingsutvalg finner ikke grunnlag for å gå inn i forhandlinger med basis i Statens tilbud.